

Dünya Bankası ve Türkiye

İçeriği Yazan: [Timur Veysel DOĞRUOK](#) [1] Zaman: Cts, 04/07/2009 - 06:00

Yazar: Timur Veysel Doğruok

Dünya'nın şekillenmesi ile ilgili veya dünyayı şekillendirmeye yarayan birçok kuruluş mevcuttur. Bunların en önemlilerinden biri Dünya Bankası'dır. Dünya Bankası kuruluşu itibariyle II. Dünya Savaşı sonrası, ekonomide, nüfusta ve benzeri diğer önemli kriterlerin yoğunluğunda darbe almış ülkelere yardım etme amacıyla "Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası" ya da "Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Bankası" adıyla kurulmuş, ardından iki yıl sonra da Birleşmiş Milletler'in özerk uzman kuruluşu olmuştur. Keza hâlihazırda dünya üzerindeki tüm ülkelerin 185'inin üye olduğu bu kuruma, Türkiye'nin üye olarak dâhil olduğu yıl da 1947'dir.

Türkiye'nin sermaye ve oy gücü %0,5 olan bu kuruma bağlı kurumlar aşağıda sıralanmıştır. Kısaca değinelim...

Dünya Bankası:

Dünya Bankası'na bağlı resmi kuruluş ve yukarıda adı verilen kurum olarak; "Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası", milli gelir düzeyi olarak yoksulluk sınırının altındaki ülkelere destek amaçlı, Türkiye'nin de üyesi bulunduğu lakin bu fondan yararlanmadığı birim olan; "Uluslararası Kalkınma Birliği" ki bu birim uzun vadeli ve faizsiz kredi kullandıran birimdir. Gelişmekte olan ülkeler için; "Uluslararası Finans Kurumu", "Çok Taraflı Yatırımlar Garanti Ajansı" ve "Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıkları Çözüm Merkezi" kurumlarından oluşmaktadır.

Buradaki kilit kurum, özellikle Türkiye içinde IFC (International Finance Corporation)' dir, yani "Uluslararası Finans Kurumu". Ana hedef özel sektör yatırım ve destekleri sunma yoluyla ekonomik gelişim sağlamaktır.

Türkiye IFC'ye 1956 yılında üye olmuştur. Aralık 2008 itibariyle IFC 5 milyar \$'a yakın kendi öz kaynaklarından kullandırmış olup, IFC'nin Aralık 2008 itibariyle en büyük 5. ülkesi olarak deklare edilmiştir. Keza IFC'nin resmi sitesinde bahsedildiği gibi; Türkiye'nin IFC ile yakın ilişki ve kooperasyon içinde bulunması da Türkiye için piyasalarda geniş bir saygı ve güven unsuru oluşturduğudur. Bu konu tabi ki birçok tartışmaya gebe dir.

Kısaca; IFC'nin, Türkiye finansal sektör ve üretim sektörü ile ilgili durumundan bahsedelim. Finans sektörü için IFC, orta ölçekli bankaların kalkınması ve finansal olarak güç kazanmasını sağlamak istemektedir. Özellikle üzerinde durulan konu budur. Tabi orta ölçekli bankaların da bilançolarının güçlenmesine ile birlikte finansal piyasanın beslediği reel sektöre de yeni finansal ürünler tanıtılacaktır. IFC'nin vurgu yaptığı finansal ürünler ise şunlardır: Yeni ve/veya geliştirilmiş olarak Leasing (finansal kiralama), Sigorta, Mortgage Finansmanı, Mikro finans ve "Sözleşmeye Bağlı Koruma Kurumları". Orta vadede ise IFC, gücünü yerli finansal kurumlar kurma yolunda harcayacaktır.

IFC, Türkiye'de ticari Mikro finans endüstrisi geliştirmeye odaklanmıştır böylece girişimciler için limitli bir erişim imkânı olup, girişimcilere de finans sağlama yolu açılacaktır.

Reel sektör bazında ise; IFC reel sektörün Türkiye dışına çekilmesi için ve firmaların ülke dışına yatırım yapmalarını sağlamak istemektedir. IFC der ki: Böylece Türk firmalar risklerini dağıtıp, ürün farklılaştırma ile rekabetçi bir yapıya bürüneceklerdir. Bunlara örnek verecek olursak IFC; Şişecam grubun Bulgaristan ile bir işbirliği yapması ve Arçelik'in, Romanya'nın tek buzdolabı üreticisi Arctic firmasına yatırımını desteklemiştir. Bunlara ilave olarak IFC Türkiye'de bölgesel olarak banka/finans kurumu yatırımını desteklemiştir. Bunları da zaten görüyoruz. Hani toplum olarak diyoruz ya; "yerli bankamız kalmadı" diye... Acaba?

IFC'nin "Investments in Turkey" başlıklı verilerini incelemek isteyenler için; Hem reel sektör hem de finans sektörü detayları aşağıdaki linkte mevcuttur: http://www.ifc.org/ifcext/eca.nsf/Content_Turkey_investment%20table#TurkeyTable

IFC, ayrıca danışmanlık hizmeti de veren bir kuruluş olarak faaliyetlerine devam etmektedir. 2001 krizinden sonra Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin isteği üzerine sponsor olup Global Micro finance Conference & Advice on the Drafting and Enactment of Microfinance Legislation 2003 - 2004'ü

hazırlanmıştır. Genellikle ve kısaca 2001 krizinin etkileri ve kurtulma yolları üzerine düzenlenmiştir. [http://www.ifc.org/ifcext/eca.nsf/Content/Turkey_Home_\[2\]](http://www.ifc.org/ifcext/eca.nsf/Content/Turkey_Home_[2]) (kaynağından iktibas edilen bilgiler) (1)

Türkiye'nin ekonomik büyümesi ve gelişimi ile ilgili farklı kesimlerden çok farklı söylemler gelmektedir. Bakış açılarına bağlı olarak geliştirilen ekonomik tahmin ve durum analizleri olarak görüyorum bunları. Hükümetin bildirdiği veriler; tamamen makroekonomik olmakla birlikte dünya ekonomisi ile iç içe yorumlanmaktadır. Bu durumda içinde bulunduğumuz mali krizin etkilerinin krizden çıkış noktasında Türkiye'nin işine yarayacağı konusu atlanılmamaktadır. Evet, bu bakış açısıyla bakıldığında Türkiye ekonomisi yabancı yatırımcı için; "Bal tutan parmağını yalar" sistemiği şeklinde seyredebilir. Burada bahsi geçen "bal'ı" halkın tutamayacağı gerçeğiyle ise diğer kesim yorumcular ilgilenmektedir. Krizden bankalarımızın en az zararla çıkacağı, hatta çoğunun bu zararları çoktan absorbe ettiğini ya da bir sonraki mali dönem itibarıyla bunu yapabileceğini biliyoruz. Bu durumda, çok ortaklı ve devlet elinde olmayan birçok bankanın da yeni ortaklar veya yan-şirketler yoluyla tekrar tekrar büyüyeceklerini görmek zor değil. Ancak, izafi söylüyorum: bu gidiş ile 10 yıl sonra yine herhangi bir balonun patlamayacağını garanti verilemez. IFC'nin de yukarıda bahsettiğim gibi odaklanacağı bazı finansal ürünler olacaktır. Kriz zamanında bunlara odaklanmak yersizdir. Ancak bireysel tahminim; 2010 Haziran ayından sonra tekrar reel sektörü çılgınca besleyecek bir finans sektörü olacaktır Türkiye'de...

Keza şimdilik, Dünya Bankası Başkan Yardımcısı Ngozi Okonjo-Iweala'nı, TÜSİAD üyelerini uyardığı konuşmasında, kendisi, hala karanlık dönemin devam ettiğini vurgulamıştır. Hükümet'in bildirimleri ile ilgili olarak ise zıt bir bilgi veren Iweala; yabancı yatırımların eskiye oranla düşeceğinden ve bu durumla ilgili olarak yurtiçi tasarrufların artırılması gerekliliğini öngördüklerinden bahsetmiştir.(2) [http://www.istegundem.com/news_detail.php?id=25771_\[3\]](http://www.istegundem.com/news_detail.php?id=25771_[3])

Dünya Bankası'nın Avrupa ve Merkez Asya'daki en büyük borçlanıcısı olan Türkiye'nin yıllık (%) yüzde Gayrisafi Yurtiçi Hâsıla değişim grafiği aşağıda verilmiştir.

TURKEY-TR / TÜRKİYE

<http://www.worldbank.org.tr/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/TURKEYEXTN/0,,contentMDK:20630704~menuPK:361720~pagePK:141137~piPK:141127~theSitePK:361712,00.html>

Biraz da Dünya Bankası "Ülke Ortaklık Stratejisi"nden bahsetmekte fayda var. Ülke Ortaklık Stratejisi; (CPS) Dünya Bankası'nın ilgili ülkelerle o ülkelerin kalkınma programları ile ortaklık için öncelikli alanlara ilişkin detaylı bir rapordur. 52 sayfadan oluşan bu rapor ile ilgili detaylı bir yazı yazmam tahmin edersiniz ki mümkün olmayacaktır; ancak ilgililer için link aşağıda mevcuttur. Yine ben alt kesime inip yazımı yavaş yavaş sonlandırmak istemekteyim. Bu Strateji raporu Türkiye için 2008 - 2011 yıllarını kapsamaktadır.

[http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/TURKEYINTURKISHEXTN/0,,contentMDK:21845283~pagePK:1497618~piPK:217854~theSitePK:455688~isCURL:Y,00.html_\[4\]](http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/TURKEYINTURKISHEXTN/0,,contentMDK:21845283~pagePK:1497618~piPK:217854~theSitePK:455688~isCURL:Y,00.html_[4])

Rekabet ve İstihdam Fırsatlarının iyileştirilmesi başlığında;

19. Hükümet politikaları, rekabet gücünün artırılması ve istihdam fırsatlarının yaratılması yoluyla sürdürülebilir hızlı büyümeyi ve yaşam standartlarının iyileştirilmesini amaçlamaktadır.

20. İş yaratılması temel bir önceliktir.

24. Özel sektör büyümesi için finans sektörünün sürdürülebilirliğinin güçlendirilmesi ve finansmana erişimin iyileştirilmesi gerekmektedir. gibi başlıklar yer almaktadır. Bu başlıklardan özellikle 24.'ye istinaden; IFC'nin yukarıda bahsedilen finans sektörünü desteklemek amacının pekiştirildiğini görüyoruz.

Sonuç olarak, krizin bitmesiyle birlikte yine yoğun bir şekilde reel sektörün, finans sektörü ile besleneceği sistem devam edecektir. Lakin firmaların ölçeklerine oranla iyi bir planlama yapmaları gerekliliği de bir uyarı olarak aklımızın bir köşesinde bulundurulmalıdır.

iletisim@PolitikaDergisi.com

Yorumlar

- [Ekonomi - Finans](#) [5]
- [Eko-Politik](#) [6]

Kaynak URL (18/04/2024 - 15:56 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/dunya-bankasi-ve-turkiye>

Bağlantılar:

- [1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/timur-veysel-dogruok>
[2] http://www.ifc.org/ifcext/eca.nsf/Content/Turkey_Home
[3] http://www.istegundem.com/news_detail.php?id=25771
[4] <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/TURKEYINTURKISHEXTN/0,,contentMDK:21845283%7EpagePK:1497618%7EpiPK:217854%7EtheSitePK:455688%7EisCURL:Y,00.html>
[5] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ekonomi-finans>
[6] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/eko-politik>